

MESTERMŰVEK

Kinczler Zsuzsanna

Kinczler Zsuzsanna (1965) az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa, a Cinkotai Evangélikus Egyházközség kántora. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen 1989-ben végzett, középiskolai énektanár- és karvezető szakon. 1989 és 1992 között tanulmányait Németországban, Herfordban folytatta, a Vesztfáliai Egyház Egyházzenei Főiskoláján (Hochschule für Kirchenmusik, Herford). Hazatérte után a Deák téri Evangélikus Gimnáziumban, majd a Rácz Aladár Zeneiskolában tanított. 2007 óta az Evangélikus Hittudományi Egyetemen tanít. A Magyar Egyházzenei Társaság pedagógus szekciójának vezetője.

Egyházzenei mesterdoktori (DLA) vizsgája részeként a szóbeli szigorlatot *Komlós Katalin*, *Kollár Éva* és *Hafenscher Károly* előtt tette le 2005. november 4-én. Témái: I. Zene Nagy Frigyes udvarában, II. Mendelssohn oratóriumai, III. Úr-vacsoratan.

Diplomaliturgiáját 2007. május 21-én a Cinkotai Evangélikus templomban tartotta az 1829-es porosz agenda szerint, a lelkész szavaira az agenda függelékében található négyszólamú, homofón letétek feleltek:

harangozás

Allegro maestoso, C-dúr

„Deines Kinds Gebet erhöre” — korál

köszöntés

Wie groß ist des Allmächt’gen Güte — korálelőjáték

gyülekezet — énekkar: EvÉk 58. Mily nagy az Úr kegyelmessége (alternatim)

bűnvallás — bevezető zsoltár — Kyrie — Gloria — kollektá

epistola: R 14,13–19

D-dúr Andante

evangélium: L 24,46–49

hitvallás

c-moll Passacaglia

prédikáció

Andante és variációk, D-dúr

prefáció — Sanctus — imádság — Mi Atyánk

„Herr, wir trau’n auf deine Güte”

áldás

hirdetés

Michael Gotthardt Fischer: Wer nur den lieben Gott läßt walten — korálelőjáték

gyülekezet — énekkar: EvÉk 331. Ki dolgát mind az Úrra hagyja (alternatim)

d-moll Prelúdium és fúga

harangozás

Közreműködött: *Ecsedi Klára* — szoprán; *Kinczler Zsuzsanna* — szoprán; *Pap Kinga Marjatta* — alt; *Johann Gyula* — tenor; *Csernyik Balázs* — basszus; *Finta Gergely* — orgona; az *Evangelikus Hittudományi Egyetem és a Cinkotai Evangelikus Egyházköz-ség Énekkara*; ígét hirdetett: *Blatniczky János*; vezényelt, orgonált: *Kinczler Zsuzsanna*.

Értekezését 2007. május 22-én a Zeneakadémián *summa cum laude* védte meg. Opponense *Paul Merrick* és *Kamp Salamon*, a bizottság elnöke *Ferenczi Ilona* volt.

A porosz liturgiai reform és Felix Mendelssohn-Bartholdy egyházzenei munkássága

Az értekezés két olyan témát ölel fel, melyekről magyar nyelvű szakirodalomban nem olvashatunk. A XIX. század elején induló liturgikus megújulás nem érthető meg a felvilágosodás és annak az egyházra gyakorolt hatása ismerete nélkül. A mai magyar liturgikus gyakorlat sok párhuzamot mutat a felvilágosodás korával; ma, mikor a Magyarországi Evangelikus Egyház újra intenzíven foglalkozik liturgiájának megújításával, nem kerülheti meg a visszatekintést abba a korba, amely a liturgia felbomlásához vezetett a XVIII. század végén. A porosz liturgiai reform több szempontból is sajátos, hiszen elindítója, *III. Frigyes Vilmos* nem egyházi ember volt, hanem Poroszország királya. Sajátos, mert Poroszországban az állam és az egyház szétválása nem valósult meg a XIX. század folyamán, s az abszolutista uralkodók az egyház ügyei fölött is teljhatalommal rendelkeztek.

Felix Mendelssohn-Bartholdy egyházzenei műveiről a hazai szakirodalomban szintén alig olvashatunk. Élete és művei a kor hű jellemzését adják. A zsidó családba született Mendelssohn a zsidók emancipációjának korában protestáns hitre tért. A keresztény vallást nem csak külsőségeiben vette fel. Rövid, 38 éves élete során mindvégig foglalkozott egyházzenei művek komponálásával. Zenei szempontból hidat képezett a bécsi klasszika és a romantika között. Bejárva Európát, ismeretséget kötött a kor kiemelkedő zenész- és egyházzeneész egyéniségeivel. Liturgikus kérdésekkel is foglalkozott, bár művei a megváltozott társadalmi viszonyok között nem liturgikus céllal íródtak. Kivételt csak rövid berlini egyházzene-igazgatása éveiben született művei jelentenek. A Mendelssohn-kutatás nem régi hagyományokra nyúlik vissza, hiszen az életmű még mind a mai napig részben feltáratlan, feldolgozatlan. Különösen is igaz ez az egyházzenei művek esetében. A kutatás az 1970-es évektől indult meg valójában, s az elmúlt 15 év hozott jelentős előrelépést.

Mendelssohn egyházzenei műveinek kronologikus rendbe állítása a legfrissebb kutatásokat tükrözi. Ez a melléklet a disszerens munkájának szerves része, hiszen a művek teljes listája még töredékes és hivatalosan ilyen jegyzék még nem jelent meg. E munkában köszönettel tartozik *Herbert Wulf*-nak az adatok aprólékos kezelésében nyújtott segítségéért.

TARTALOM

LITURGIKUS RÉSZ

Bevezető	1
A felvilágosodás hatása az Egyház életére	2
Felvilágosodás és istentisztelet	5
Liturgikus tételek a felvilágosodás korában	9
A. Állandó részek (ordinárium)	9
B. A lelkész liturgikus énekei (Altargesang)	10
1. Perikópa	10
2. Imádságok (kollekta, Mi Atyánk, prefáció), szerzési igék	11
3. Passió-éneklés	11
C. Hitvallás	12
D. Áldás	12
E. Gyülekezeti énekek	12
F. Egyházzene	14
1. Énekkar	14
2. Orgona	15
Liturgikus megújulás a XIX. század elején	16
III. Frigyes Vilmos saját liturgikus munkái	19
Istentiszteleti rendek Berlinben a XIX. század elején, és az 1822-es berlini ágenda istentiszteleti rendje	21
Ágenda-vita	26
A protestáns unió	27
Az ágendavita feloldhatatlansága	31
Az 1829-es ágenda liturgikus dallamokat tartalmazó függeléke	33

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY EGYHÁZZENEI MUNKÁSSÁGA

Családi háttér	35
Tanítatás, gyermekkor	38
Az egyházzenei hatások	41
Utazások: Svájc, Párizs, Heidelberg	42
J. S. Bach: Máté passió	44
Utazások: Anglia	46
Düsseldorf	50
Itália	47
Mendelssohn egyházzenei művei	51
Korálkantáták	54
Orgonaművek	63
Mendelssohn, a berlini egyházzene-igazgató	67

MELLÉKLETEK

Családfa	84
Mendelssohn élete évszámokban	84
Egyházzenei művek jegyzéke	86
Kronologikus jegyzék	88
Teljes irodalomlista	96

The image shows a page of a musical score for Mendelssohn's Psalm 42. It consists of ten staves. The top seven staves are for the orchestra, including strings, woodwinds, and brass. The bottom three staves are for vocal parts: Soprano (S), Alto (A), and Bass (B). The lyrics are in German and describe the psalmist's longing for God, using the metaphor of a deer seeking water. The score includes dynamic markings such as *p*, *mf*, *ff*, and *crec.*, as well as performance instructions like *acc.* and *rit.*.

Wie der Hirsch schreit nach frischem Was - ser
 Wie der Hirsch schreit nach frischem Was - ser, so schreit meine See - le, Gott, zu dir, wie der Hirsch schreit nach frischem
 Wie der Hirsch schreit
 Wie der

Mendelssohn Op. 42. Psalm 42 für Chor, Solo und Orchester.